

Aktuárské vědy

Jaroslav Stránský

Aktuální otázky pensijního pojištění

Aktuárské vědy, Vol. 4 (1933), No. 3, 137–139

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/144607>

Terms of use:

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

References.

C. Spearman, *The Abilities of Man, their Nature and Measurement*, London, 1927, Appendix, pp. I—III, XVI. — Karl J. Holzinger, *Statistical Resumé of the Spearman Two-Factor Theory*, Chicago 1931, pp. 1—6, 16—18. — Truman L. Kelley, *Crossroads in the Mind of Man, A Study of Differentiable Mental Abilities*, Stanford University, California, 1928, pp. 40—41, 46—50. — Truman L. Kelley, *Statistical Method*, New York, 1923, p. 179.

Aktuální otázky pensijního pojištění.

Dr. Jaroslav Stránský.

Pod tímto názvem uveřejnil prof. Rosmanith v 10. čísle časopisu *Versicherungswissenschaftliche Mitteilungen* článek, který obsahuje několik námitek jednak proti neuveřejněné dosud*) důvodové zprávě k návrhu na změnu pensijního zákona, který byl ministerskou komisí předložen ministerstvu sociální péče a byl přístupný pouze členům ministerské komise, jednak proti pojistné matematické bilanci Všeobecného pensijního ústavu k 31. XII. 1929.

Chci pouze stručně reagovati na vývody prof. Rosmanitha, při čemž se omezím pouze na hlavní body jeho kritiky.

V pojistné matematické části důvodové zprávy k novele pensijního zákona jest podrobně popsán způsob výpočtů, jimiž bylo stanoveno, jak se změní pojistné matematické hodnoty v důsledku zavedení tak zvaného sociálního důchodu a současného zrušení bezpodmínečného starobního důchodu. Jsou tam uvedeny 2 alternativy označené výslovně za extrémní, v nichž se předpokládá, že sociální důchod napadne ve stářích 56—60 let v trojnásobném počtu případů, nežli činí čísla, udávající pravděpodobnosti invalidisace. Ovšem výpočty, jejichž cílem je pouze zjistiti, že chystanou změnou nedojde k zhoršení finanční rovnováhy Všeobecného pensijního ústavu, mohly býti, jak je také v důvodové zprávě zdůrazněno, provedeny pouze jako odhady, neboť nelze před účinností novely předvídati, jaký vliv bude míti novela na statistické podklady, jichž bylo při výpočtech použito. Proto také byly v důvodové zprávě provedeny 2 extrémní alternativy a skutečný efekt novely bude se pohybovati mezi nimi.

Přes to, že ve výpočtech důvodové zprávy byl úmyslně přeceněn účinek zavedení sociálního důchodu mezi 56. a 60. rokem tím, že pro tyto ročníky stáří bylo předpokládáno v uvedených extrémních variantách trojnásobné zvýšení měrných čísel invalidisace, předpokládá prof. Rosmanith kromě toho zvýšení invalidisace ještě v dalších letech nad 60. rok věku, ačkoliv pro tato stáří nepřináší novela žádného nového zatížení.

*) Mezitím byla důvodová zpráva k vládnímu návrhu uveřejněna.

Prof. Rosmanith namítá, že pro výpočet úspory z odstranění bezpodmínečného důchodu jest použito starého řádu aktivity bez ohledu na změnu výluky ze stavu aktivních v důsledku zvýšení čísel invalidnosti o výstupy spojené s nápadem sociálního důchodu. Námítka ta jest nesprávná; v důvodové zprávě totiž se vůbec úspora z odstranění bezpodmínečného důchodu zvláště nepočítá, je tam pouze vypočteno, oč se změní pojistně matematické hodnoty v důsledku úpravy ustanovení o starobním důchodu a pro tyto výpočty jest samozřejmě použito za podklad nového řádu aktivity, v němž se respektuje zvýšená výluka. Protože je v důvodové zprávě metoda výpočtů podrobně popsána, bylo by její důkladné prostudování uchránilo prof. Rosmanith od tohoto omylu. Není správné, že v důvodové zprávě je vypočtena úspora z odstranění bezpodmínečného starobního důchodu ve výši 990 mil. Kč, jak tvrdí prof. Rosmanith; již výše bylo uvedeno, že takový výpočet v důvodové zprávě vůbec není.

Prof. Rosmanith uvádí ve svém článku vlastní výpočet efektu změny ustanovení o starobním důchodu. Jeho celý výpočet je však nesprávný již proto, že při výpočtu nového řádu aktivity opomenul počítati také s úmrtností aktivních pojištěnců jako jednou příčinou výluky ze stavu aktivních, jak je patrné z druhého a třetího sloupce jeho tabulky I. Následkem této elementární chyby ovšem je, že všechny další výpočty, které jsou založeny na novém řádu aktivity, a tudíž i výsledky a závěry, k nimž prof. Rosmanith dospívá, jsou nesprávné.

Shrnou-li se předcházející vývody, lze právem tvrditi, že ani jediná z námitek proti předpokladu a metodám výpočtů důvodové zprávy, uvedených v článku prof. Rosmanith, není oprávněná. Naproti tomu však vlastní jeho výpočet je zatížen hned na počátku hrubou chybou, takže výsledky tohoto výpočtu jsou nesprávné.

V druhé části svého článku zabývá se prof. Rosmanith pojistně matematickou bilancí Všeobecného pensijního ústavu k 31. XII. 1929. Neбудu reagovati zde na výtky, které činí bilanci důvodové zprávy k pensijnímu zákonu a na které mu již odpověděli několikrát prof. Schoenbaum a dr. Havlík. Podotýkám pouze, že prof. Rosmanith vytrhává opětně částečné výsledky bilance důvodové zprávy a bilance k 31. XII. 1929, které nemají samy o sobě významu, a srovnává je, ačkoli v polemice s prof. Rosmanithem vyložil dr. Havlík v Pojistném obzoru, že bilanci nutno uvažovati jako celek.

Prof. Rosmanith uznává správnost metody bilance k 31. XII. 1929, avšak zcela neprávem si přičítá zásluhu o to, že bilanční metody byly změněny v důsledku jeho námitek proti bilanci důvodové zprávy. Obzvláště metoda pro respektování změn služebních požitků liší se od metody užívané a doporučované prof. Rosmanithem. Pokud se vůbec metody obou bilancí liší, jest důvodem toho okolnost, že pro bilanci

k 31. XII. 1929 mohlo již býti použito bohatého statistického materiálu, který v době vypracování důvodové zprávy nebyl ještě k dispozici.

Jediná námitka, kterou prof. Rosmanith činí bilanci k 31. XII. 1929, týká se počtu nových vstupů. Tvrdí, že počet nových vstupů v r. 1930, předpokládaný v důvodové zprávě ve výši 37.000, je příliš vysoký, protože prý vstupy v r. 1924 až 1929 nemohou sloužiti za podklad pro ocenění vstupů budoucích. Upozorňují, že v bilanci k 31. XII. 1929 je zkušeností z let 1924 až 1929 použito velmi opatrně; z tabulky č. 21 a 22 bilance jest patrno, že již v r. 1924 dosáhl počet nových vstupů za rok čísla 37.000 a od té doby neustále stoupá a že za jeden rok v době od 1. VII. 1928 do 30. VI. 1929 překročil již číslo 50.000. Z toho plyne, že číslo 37.000, které bylo v bilanci zvoleno, nelze považovati za příliš vysoké. Rovněž o ročním přírůstku nových vstupů, o němž byl v důvodové zprávě učiněn předpoklad, že prvých 10 let bude činiti $2\frac{1}{2}\%$ a potom že bude každých 10 let klesati o $\frac{1}{2}\%$ až na 0, není možno tvrditi, že by byl přehnaný. Z tabulky na str. 11 bilance plyne totiž, že tento přírůstek se pohyboval v době 1924—1929 mezi 6 a 10%.

Další tvrzení prof. Rosmanitha, že by počet nových vstupů po 50 letech 80.000 osob odpovídalo počtu pojištěnců 800.000, není správné, již z toho důvodu, že, jak prof. Rosmanith sám uvádí, činí počet nových vstupů za předpokladů bilance 13% stavu pojištěnců a nikoli 10%; odpovídal by tudíž počet vstupů za 50 let stavu pojištěnců 600.000 a nikoli 800.000. Kromě toho spočívá tvrzení prof. Rosmanitha na předpokladu, že poměr počtu nových vstupů k celkovému počtu pojištěnců zůstane v budoucnosti stále stejný, kterýžto předpoklad je zcela libovolný a nelze předem říci, bude-li odpovídati skutečnému budoucímu vývoji.

Prof. Rosmanith uvádí pak, že podle jeho mínění mělo by se za počet nových vstupů v r. 1930 vzít číslo 30.000 a že by tento počet měl stoupati o $\frac{1}{2}\%$ ročně. Sám však uznává, že bilanční výsledky by se změnily jen nepatrně (geringfügig), kdyby se použilo jím navrhovaných předpokladů. To není nikterak překvapující, neboť, jak již dr. Zelenka ve své kritice bilance v Pojistném obzoru upozornil, závisí početní vliv předpokladů o vzrůstu budoucí generace jen na příslušném výsledném koeficientu a nikoliv na těchto předpokladech samotných.

Úhrnem lze s určitostí tvrditi, že bilance Všeobecného pensijního stavu k 31. XII. 1929 zůstala námitkami prof. Rosmanith zcela nedotčena, protože tyto námitky spočívají buď na neporozumění anebo na omylech prof. Rosmanitha.